

La crisi, a Dòrria

ADòrria, si les velles cases parlessin, se'n riurien, de la crisi. Sota el Puigmal, el poble més alt de les comarques gironines –i el segon de Catalunya– fa dècades que està en crisi, d'aïllament, d'abandonament agrari i de despolament. Des del segle XIX les cases de Dòrria han contemplat l'èxode continu dels seus habitants davant la crisi del sector agrícola i ramader i, també, de la indústria del Ripollès. Han vist com el ferrocarril Barcelona-Puigcerdà, amb parada a Planoles i a Toses, ha passat de ser un prodigi de l'enginyeria a ser conegut com «el tren de la bruixa». Han presenciat el decaïment de la collada de Toses, amb les seves corbes infernals i inacabables, que davant la irrupció del túnel del Cadí ha deixat de ser la principal porta d'entrada als Pirineus catalans.

Tot això i més ha passat a Dòrria, a 1.550 metres sobre el nivell del mar. Però la vida, tossuda, s'hi manté. Persisteix gràcies als qui no n'han marxat mai i continuen vivint de la terra, gràcies als qui van marxar en el seu dia però mantenen –ni que sigui els caps de setmana– el vincle amb les seves arrels i gràcies als nous habitants que renuncien a la major comoditat de comprar-se una casa a Alp o a Planoles i s'aventuren a Dòrria. Com l'historiador i polític Josep Benet, mort fa prop d'un any, que hi trobava l'indret ideal per inspirar-se, contemplant les muntanyes i respirant l'aire purificador. Tota aquesta gent ha mantingut i restaurat les cases centenàries o n'ha fet alguna –molt poques– de nova, amb seny i gust, sense destorbar l'encant d'aquest nucli, declarat bé cultural d'interès nacional.

Creïxer a poc a poc

Dòrria pertany al terme municipal de Toses, que actualment està revisant, juntament amb la resta de pobles de la vall de Ribes, el seu planejament urbanístic. El Pla d'ordenació urbanística plurimunicipal de la vall de Ribes es va aprovar inicialment el gener de 2009 i redueix el creixement residencial. En el cas de Dòrria es retalla l'extensió prevista al sud del nucli urbà, on fins ara s'hi podien fer 55 habitatges nous i ara en permetrà un màxim de 15. Es vol garantir així un creixement compatible amb el respecte a l'entorn natural i cultural.

DUIXANS

Les cases de Dòrria observen a l'horitzó territoris desconcertats per la crisi. Pobles que al seu moment es van abocar al diner fàcil del totxo i convertiren pastures en xalets adossats ocupats pocs dies l'any. Pobles que veuen com proliferen els cartells d'«En venda» i com s'esfumen els últims negocis immobiliaris. Pobles que ara s'adonen que han destrossat el paisatge, que han fet intel·ligibles els seus nuclis històrics i que han eliminat la pagesia. Pobles, en definitiva, que es pregunten de nou què podran fer els seus fills.

Dòrria no ha ofert mai cap sortida fàcil als seus fills. Ni fa 150 anys, ni fa 10 anys, ni ara. Sap de sobres que a la muntanya no hi ha miracles. Tanmateix, avui, com fa més de mil anys, les cases esglaonades de Dòrria es lleven al matí cercant el sol de migdia. I el que és més important, de mica en mica es van omplint de la voluntat de viure en un indret no pas per un simple caprici o per una inversió en temps de bonança.

La vida que arrela a Dòrria –i també en altres pobles propers com Nevà, Toses o Ventolà– neix amb el compromís d'habitar una vall remota del Pirineu més profund, però amb el plaer d'observar un entorn que s'ha preservat de forma pràcticament inalterable amb el pas dels anys i, sobretot, amb la seguretat que ofereix un poble amb la pell colrada davant les crisis.